

© 528

12.

ZADRUŽNA KNJIŽNICA.

XII. zvezek.

E. PODKRAJŠEK:

Namen „Stan in Doma“.

Cena 2 Din.

1926

Založila Zadruga založba v Ljubljani.

Tiskarna J. Blasnikovih nasl. v Ljubljani.

Združenje gospodarskih zadrug
Ljubljana, potnikova ul. 13.

Združenje gospodarskih zadrug v Jugoslaviji
v LJUBLJANI,
registrirana zadruga z omejeno zavarovanjem

Združenje gospodarskih zadrug
v LJUBLJANI
registrirana zadruga z omejenimi posredstvom

C 528

Z 19. XI, 1949/5043

Namen „Stan in Doma“.

Star pregovor pravi, da je vsak začetek težak. Kako resničen je ta pregovor, so najbolj občutili ustanovitelji »Stan in Doma«, občekoristne stavbne in kreditne zadruge z omejeno zavezo v Ljubljani.

Odpravljati stanovanjsko bedo in reševati to perečo vprašanje, ni lahka stvar. Pomanjkanje stanovanj je bilo že med vojno, vendar za takratne čase ni bilo mogoče zahtevati zidanja novih hiš. Potrebno je bilo, da je nastala zaščita najemnikov in da so stanovanjske zakone podaljševali od leta do leta. Gradilo se ni ničesar ne med vojno in tudi po vojni ne. Seveda se je s tem stanovanjska mizerija vedno večala. Nič ni pomagalo, da se je od vseh strani dokazovalo, da se da stanovanjsko vprašanje rešiti edinole z novimi zgradbami. Nič ne pomaga, da so družine izpostavljene raznim boleznim, ki jih dobe v vlažnih in nezdravih stanovanjih in vse resolucije najemnikov in hišnih posestnikov so bile bob v steno. Vse je ostalo pri starem, in stanje je od dne do dne slabejše. Koliko je danes mladih zakoncev, ki se potikajo po neodgovarjajočih mesečnih sobah, koliko je še mladih parov, ki ravno vsled pomanjkanja stanovanj ne morejo v zakon. Kaj ima tak zakonski par od življenja? Samo skrb in brigo ter imajo brez rednega gospodinjstva še veliko večje izdatke, kakor sicer. Prašajte človeka, ki je brez stanovanja in povedal vam bo žalostne storije o lovu za stanovanjem, o svojem moledovanju pri stanovanjskih uradih in drugo. Tako se ubijajo ti ljudje, tako se ubija njih družabni čut in tako se ubija zmisel za družinsko življenje. Taki nesrečneži izgubijo polagoma vso nado v boljšo bodočnost.

Tisti, ki bi se morali zganiti, pa samo obljubljaajo. In vendar bi ne bila taka žrtev, če bi se dalo za zgradbo stanovanj potrebna brezobrestna posojila. Ne podpor in daril, samo **posojilo** pod ugodnimi pogoji bi zadostovalo in odpravila bi se v najkrajšem času vsa sedanja stanovanjska beda!

Posameznik dovelj posojila niti z visokimi obrestmi brez primerne poročila sploh ne dobi. Veliko lažje dobijo posojila močne organizirane zadruge, ki lahko saj delno jamčijo z deleži.

Vse to so ustanovitelji »Stan in Doma« dobro proučili. Uvideli so, da je omogočeno zidati stanovanja in s tem odpraviti stanovanjsko bedo na zadružni podlagi edinole s pomočjo države in občin. Brez te pomoči je vsaka to pogledna zadružna akcija izključena, ker se razbije ob pomanjkanju sredstev.

Po zborovanju, ki ga je sklical koncem oktobra 1924 zadružnik Anton Kristan v ljubljanski mestni posvetovalnici, se je glas o »Stan in Domu« hitro razširil. Njegov namen zbrati člane, ki hočejo s skupno pomočjo in z državno ter občinsko podporo graditi stanovanja so povsod vsi z zadovoljenjem pozdravili in ni čuda, da je pristop članov k »Stan in Domu« tako obilen.

Ko se je vršil 8. marca 1925 prvi redni občni zbor, je imela zadruga že nad 200 članov. Takrat so se določile smernice za pričetek dela. Na tem občnem zboru je obljubil predsednik gerentskega sveta ljubljanske občine g. dr. Dinko Puc potrebno pomoč in je svojo obljubo tudi izpolnil. Uvidel je, da je zadružna misel »Stan in Doma«, ki stremi po odpravi stanovanjske bede, dobra in izvedljiva. Njemu gre zahvala, da je gerentski svet prvi priskočil na pomoč s tem, da je prevzela mestna občina garancijo za posojilo 2.210.000 dinarjev. Ta sklep gerentskega sveta je potrdil Veliki župan ljubljanske oblasti g. dr. Baltič sporazumno z delegacijo ministrstva financ.

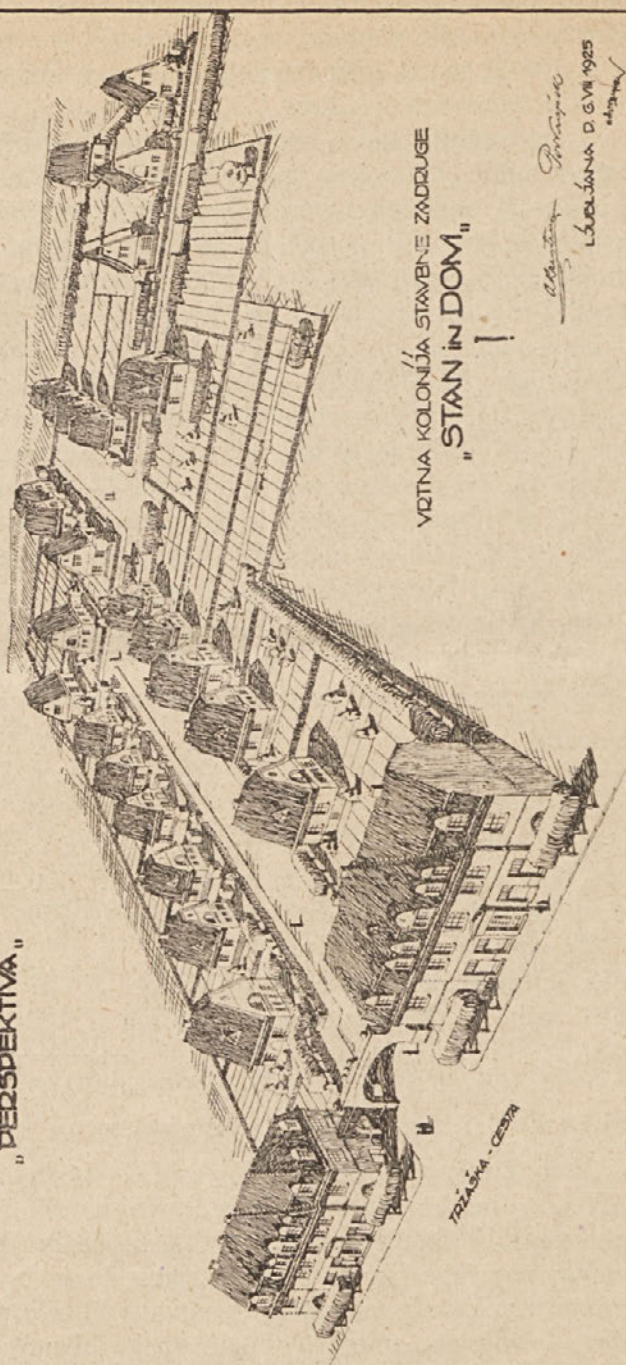
Enako razumevanje za stavbno zadružno idejo so »Stan in Domarji« našli pri viškem občinskem odboru, ki je prevzel garancijo za 500.000 Din, za zidanje hiš na Viču. Župan občine Vič zadr. Petrovčič je z vso vnemo deloval v prid tega sklepa, ki ga je Veliki župan tudi odobril.

Istotako je obljubil župan tržaški, da bo pomagal članom »Stan in Doma« pri gradnji hiš.

Takoj po prvem občnem zboru je pričelo načelstvo »Stan in Doma« z efektivim delom. Na Tržaški cesti si je kupilo 25.600 m² sveta. Izvedla se je sprememba regulacijskega načrta, dalje parcelacija sveta, naročilo napravo načrtov in po mnogih uradnih komisijah ter vsakovrstnih neštetih tež-

TEHN. BIRO ARH. JVAN ZUPAN.

"PERSPEKTIVA."

VITNA KOLONIJA STAVBNE ZADRUGE
"STAN IN DOM"

TRZASIKA - CESTA

Arhitektura Borovnik
Ljubljana D. G. VI 1925
ed. 1925

kočah pričelo zidati dve veliki zadružni hiši in 17 dvo- in enodružinskih hiš. Tamkaj se bo zgradila še ena zadružna hiša in 10—12 malih hišic, tako da bo vsega skupaj 59 stanovanj in 6 trgovskih lokalov.

V zadružnih hišah bodo dobili zadružniki stanovanja po pravilniku, ki določa gotov vrstni red. Vsled sedanjih 10% obrestij, bodo stanovanja obstoječa iz kuhinje, dveh sob, kopalnice in pritiklin po 500 do 550 Din mesečno in tedaj za revnejše sloje predraga. Toda temu se zaenkrat ne da pomagati, kar sledi iz naslednjih števil.

Zadružni hiši ob Tržaški cesti staneta vsaka s svetom vred okroglo 650.000 Din. Od tega zneska je treba vsako leto plačati mestni hranilnici 10% obresti. Za odplačevanje dolga v 17½ letih je treba računati 2% amortizacijo in za vzdrževanje (vsakoletna popravila) pa 1—2% skupaj tedaj 13—14%. Če vzamemo samo 13% od zgornje vsote znaša to na leto 84.500 Din ali mesečno 7040 Din. Ta znesek mora zadruga dobiti in naj ga vzame, kjer hoče.

Da bi bila stanovanja cenejša, so se v pritličju napravili po trije trgovski lokali. V I. in II. nadstropju vsake hiše sta po dve stanovanji. Najemnine so se določile:

za vogalni lokal po		1500 Din mesečno
za srednji lokal po		2000 „ „
za stranski lokal po		1000 „ „

Za stanovanja v I. nadstropju:

2 sobi, kuhinja, kopalnica in pritikline		550 Din mesečno
3 sobe, kuhinja, kopalnica in pritikline		750 „ „

Za stanovanja v II. nadstropju:

2 sobi, kuhinja, kopalnica in pritikline		500 Din mesečno
3 sobe, kuhinja, kopalnica in pritikline		700 „ „

Skupaj teda: 7.000 Din mesečno, torej za 40 Din manj, kakor to določa zgornji račun.

Mimogrede naj omenim, da če bi se spodaj ne napravili lokali, bi se moralo za pritlična stanovanja hišo vzdigniti, za visoko pritličje, kar bi gradbene stroške še za kakih 100.000 dinarjev povišalo. Imeli bi sicer namesto treh lokalov dve stanovanji več, toda vseh šest stanovanj bi bilo pa še enkrat dražje. Za obresti, amortizacijo in drugo bi morali dobiti za tako visokopritlično hišo okroglo 8000 Din mesečno in bi

stala tista stanovanja, ki so sedaj po 500 Din v tem slučaju po 1000 Din in stanovanja namesto po 700 bi stala 1700 Din. Vse to je moralo načelstvo upoštevati in se odločiti za trgovske lokale, ki poceně zgornja stanovanja.

Da pridemo nazaj k prejšnjim nizkim najemninam, je treba poudariti, da sta bili pri določevanju teh najemnin samo dve poti na razpolago. Ena pot je bila ta, da se je mesečnih 7000 Din, ki se morajo odplačevati mestni hranilnici, razdelilo med najemnike lokalov in lastnike stanovanj po zgoraj navedenem ključu, to je da plačajo za stanovanja od 500 do 750 Din mesečno. Ako bi se hotelo te najemnine znižati, je pa preostajala samo še druga pot in ta je, da bi tisti primanjkljaj, v kolikor bi bile nižje najemnine, krili vsi ostali združniki s plačevanjem mesečnih prispevkov. Ker pa to nikakor ne gre, da bi tiste, ki imajo moderna in udobna stanovanja, vsi ostali podpirali s prispevki, se je moralo obresti in amortizacija prenesti na najemnike. Nikar ne mislite, da so te najemnine visoke. Vsak naj praša v drugih novih zgradbah kakšne so tam najemnine, pa se bo prepričal, da so najemnine pri »Stan in Domu« za najmanj polovico nižje. Visoke so le vsled tega, ker imamo premajhne plače.

Seveda so te najemnine le sedaj take. V najkrajšem času se bodo obresti znižale na 8% in bodo seveda tudi najemnine temu primerno nižje. Čim nižja bo obrestna mera, tem manj se bo plačevalo za stanovanja.

Zaenkrat »Stan in Dom« ni mogel zidati cenejša stanovanja, ker ni dobil cenejšega kredita, kakor posojilo mestne hranilnice po 10%. V takem slučaju je boljše nekaj, kakor nič.

Kakor hitro bo dala država ali kak drug javni zavod cenejše in ugodnejše kredite, tako hitro bodo združna stanovanja cenejša.

Imamo pa še eno pot, po kateri bi prišli v najkrajšem času do prvih stanovanj z zelo nizkimi najemninami. Ta pot je pa odvisna od izpolnjevanja združnih dolžnosti s strani članov. Brez dvoma je, da bi lahko vsak član preskrbel najmanj še deset novih članov. Če bi tedaj vsi sedanji člani, katerih je nad 300 izpolnili svojo dolžnost s tem, da bi vsak preskrbel še deset novih, bi imeli 3000 članov in če bi vsak vplačal samo en delež po 250 Din bi imeli skupaj 750.000 Din.

K tej svoti bi vzeli še dvakrat toliko posojila in bi imeli tedaj lepo svoto 2,225.000 Din. S tem denarjem bi sezidali v mestu (recimo ob glavnem kolodvoru) veliko moderno in lepo stanovanjsko hišo z malimi vrtički. V pritličju bi napravili krasne lokale v I., II. in III. nadstropju pa 36 do 40 stanovanj z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami.

Sedaj pa računimo:

Deleži v znesku 750.000 Din se ne bi obrestovali. Za posojilo 1,500.000 Din bi rabili (po 10% obresti, 2% za amortizacijo in 1% za vzdrževanje) 195.000 Din letno ali mesečno 16.000 Din. Za vse lokale, ki bi jih na takem prostoru sijajno oddali za razne pisarne, bi dobili še več, kakor pa 16.000 Din mesečno. V takem slučaju bi bila lahko vsa stanovanja brezplačna, seveda, če bi se občni zbor s tem strinjal. Če bi pa določili najemnine po 200 Din mesečno za vsako stanovanje, kar bi znašalo mesečno 8000 Din, bi s temi najemninami zopet lahko krili obresti posojila za drugo zadružno hišo. Na ta način bi dobili lepo število zdravih in udobnih modernih stanovanj po nizkih najemninah. Ako se računa, da 17-letna doba hitro poteče in če se pomisli, da je po teh letih vsak najemnik lastnik stanovanja, za katerega bo plačeval le davek in prispevek za popravila, je zgornji načrt nad vse zapeljiv.

Nikar pa ne mislite, da se po 10 novih članov ne more dobiti. To ni res, samo potruditi se je treba. Seveda ponudil se posamezniku ne bo nihče, kajti ti pridejo že sami do načelstva. Ako se teh deset članov ne more dobiti med znanci, se jih lahko dobi na ta način, da se prijavi kot člana ženo, otroke, stariše, brate, sestre itd. Manjka se sorodnikov, kolikor jih kdo hoče. Samo hoteti je treba, pa gre vse.

Seveda bo vsak vprašal, kakšne koristi bo imel oni član od »Stan in Doma«, ki ne rabi stanovanja, ali pa oni, ki ga od zadruge ne bo mogel takoj dobiti. To vprašanje ni na mestu. Kaj moramo biti člani zadrug samo radi tega, da iščemo povsod edinole koristi in dobiček? Ali ne moremo doprinesti za dobro stvar tudi bagatelno žrtev. Kaj pa je to 250 Din, ki jih lahko vplačamo po 10 Din na teden. Saj izdamo več za vino. Kako lahko se zgodi, da bodo tudi oni, ki so danes svojega stanovanja popolnoma sigurni, rabili nekoč pomoč od »Stan i Doma«. Ne smemo računati samo s tem, da nimamo letos ali drugo leto s tem deležem še nobene ko-

risti, temveč je računati s tem, da bom pomoči potreben čez pet ali deset let. Kako prav bo prišel v tem slučaju pred leti vplačani delež, to bo videl vsak šele ob času nujne potrebe.

Pri tem je še nekaj drugega. Kakor hitro bo toliko članov, ne bodo samo zadrúžna stanovanja cenejša, ampak bo imel »Stan in Dom« velik upliv na vse javne faktorje. Z dva do tri tisoč članov bo imel kolosalno moč in ne bo težko dobiti taki močni organizaciji od države brezobrestno posojilo. Kakor hitro se bo dobilo tako posojilo, se bo pa sezidalo za vse stanovanja potrebne člane zadosti stanovanj z nizkimi najemščinami. Ker ne bo plačevati nobenih obresti, temveč samo 3—4% za amortizacijo in vzdrževanje, bodo znašale najemnine za stanovanje dveh sob, kuhinje in pritiklin od 160 do 200 Din mesečno.

Ne glede na vse to bo pa »Stan in Dom« s svojimi nizkimi najemnini silovito vplival tudi na cene stanovanj v privatnih hišah in bo imel tedaj vsak najemnik koristi od »Stan in Doma«. Da bo temu res tako je že dokazano po drugih zadrugah, ki vplivajo s svojo močjo in svojimi nizkimi cenami na vsa ostala istovetna podjetja. Tako so danes vsi tržaški časopisi polni hvale o tržaških konzumnih in drugih zadrugah, ki dejansko uplivajo na vse ondotne tržne cene, ker se morajo po cenah zadrug ravnati tudi druga podjetja, če hočejo dobiti odjemalcev.

Iz tega se jasno razvidi, da je cela akcija »Stan in Doma« odvisna od števila članov. Čim več bo istih, tem več ugodnosti bo zadruga dosegla in tem cenejša bodo zadrúžna stanovanja.

Kar je zgoraj povedano za zadrúžne hiše, velja isto tudi za zidanje lastnih domov, kajti čim cenejši bo kredit, temveč bo hišic.

Sedaj se zidajo trije tipi.

Tip I. s šestimi sobami, kuhinjo, kopalnico, kletjo itd. stane 130.000 Din.

Tip II. s štirimi sobami, kuhinjo, kopalnico, kletjo itd. stane 105.000 Din.

Tip III. s štirimi sobami, kuhinjo kletjo itd. stane 99.000 Din.

Marsikdo je mnenja, da so te cene določene od »Stan in Doma«, kar je pa pomotno. Zgornje cene so se licitirale med podjetniki in ni imela zadruga pri teh cenah ničesar drugega

opraviti, kakor da jih je znižala za tip I. od 152.000 na 130.000, za tip II. od 128.000 na 105.000, za tip III. od 122.000 na 99.000 dinarjev. Komur te cene niso ugajale, si je lahko sam poiskal drugega podjetnika, toda cenejšega ni nihče dobil.

Vsak, ki si hoče zgraditi lastno hišo, dobi od »Stan in Doma« parcelo po lastni ceni in se ta parcela takoj na kupca prepíše, tako da je kupec takoj lastnik zemljišča in tudi hiše, ki jo zgradi. Pogoj zadruga je, da ima vsak član, ki zida, štiri deleže, dalje eno tretjino kapitala od vseh stroškov in da zida po načrtih »Stan in Doma«. Pod temi pogoji se mu preskrbi posojilo za ostali dve tretjini. Tisti pa, ki bi hotel zidati z lastnim zidarjem, bo moral dokazati, da je isti zanesljiv, da ne bo imel škodo, če ne bo tako napravljeno, kakor je to potrebno. »Stan in Dom« pri gradnji lastnih hiš samo posreduje. Preskrbi posojilo in skrbi za pravilno, dobro in čimcenejšo izvršitev stavbe ter izvede vse formalnosti pri oblastvih, sodišču itd.

V tem kratkem času je zadruga »Stan in Dom« več napravila, kakor se je ob ustanovitvi nadejalo. Uspeh enoletnega dela je treba samo pogledati na Tržaški cesti. Komur to ni dosti, ta naj si pa ogleda spise, ki jih ima zadruga, iz katerih bo posnel izvršitev ogromnega dela.

Kolonija na Tržaški cesti bo v kras mesta Ljubljane, ker bo odgovarjala vsem sedanjim modernim zahtevam. Ta vrtna kolonija je izpolnila vrzel med mestno občino ljubljansko in med Vičem. Tržaška cesta je sedaj med tema dvema občinama strnjena.

Tudi na Viču je zadruga pomagala nekaterim članom, da so si sezidali lastne domove. Z zidavo* zadrugne hiše na Viču se bo v najkrajšem času začelo. Istotako so priprave za člane v Tržiču v polnem teku.

S tem delom pa »Stan in Dom« še zdaleka ni rešil svoje naloge, temveč je to šele začetek. Sedaj se izdelujejo generalni projekti še za dve večji koloniji, ki se bodo pričele graditi leta 1926. Kakor hitro bo denar na razpolago, se bo takoj pričelo zidati.

Poleg vseh finančnih, komercijelnih in tehničnih del, mora »Stan in Dom« izvršiti vse korake, da se ukinejo za zadrugna zidanja vse državne, prenosne, zemljiškoknjižne in tarifne takse, dalje vse občinske takse za vodovod in drugo,

da se razlasti primeren svet okoliških veleposestev za zidavo stanovanj in da se dobi iz državnih, občinskih in agrarnoreformnih gozdov potrebni stavbni les.

Dolžnost vsakega člana je, da preskrbi najmanj še deset novih članov, kajti le tedaj lahko zahtevajo stanovanja z nizkimi najemninami, ako bo »Stan in Dom« zidal z lastnimi sredstvi, ali z brezobrestnimi posojili, katerega bodo pa dobile le velike in močne organizacije.

Iz tega sledi, da je ves uspeh vsake zadruga odvisen edinole od tega, če člani izpolnjujejo svoje združne dolžnosti.

Pravila

**občekoristne stavbne in kreditne zadruga „Stan in Dom“
registrovane zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani.**

§ 1.

Firma in sedež.

Firma zadruga se glasi: »Stan in Dom« občekoristna stavbna in kreditna registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani. Sedež je v Ljubljani.

§ 2.

Namen zadruga je:

1. Zbirati člane, ki hočejo s skupno pomočjo in s podporo občin, države in podobnih činiteljev graditi združna stanovanja, ki se bodo oddajala potrebnim članom v namem po posebnem pravilniku.

2. Pomagati članom, da pridejo po možnosti do lastnega doma. Način združne pomoči določa poseben pravilnik.

3. Ustanavljati in voditi vsakovrstna podjetja, kakor opekarne, kamnolome, apnenice, nakupovalnice

materialij in sploh vsa podobna in potrebna podjetja, ki so v zvezi z njenim namenom in si pridobivati zato potrebne koncesije ter obrtna dovoljenja.

4. Prevzemati vsakovrstna zastopstva, kakor zavarovalnice, tehničnih podjetij, tovarn, ki se bavijo z gradbenimi predmeti in druga zastopstva, ki so v korist zadruga.

Za dosego svojega namena zbira zadruga potrebna sredstva:

- a) z deleži članov,
- b) s hranilnimi vlogami, z izposojili od posameznikov, od denarnih zavodov, raznih korporacij, občin, države itd.,
- c) s subvencijami in darili.

§ 3.

Dobra trajanja zadruga in število združnikov.

Zadruga je ustanovljena po zak. z dne 9. aprila 1873, št. 70, drž. zak.

za nedoločeno dobo. Število njenih zadrůžnikov je neomejeno.

§ 4.

O pristopu v zadrugo in o vplačevanju deležev.

Zadrůžniki so predvsem oni, ki so podpisali pristopno izjavo, vplačali pristopnino in najmanj en delež v znesku 250 Din. Delež se more vplačati tudi v obrokih, ki jih določi načelstvo. V zadrugo lahko pristopi vsaka fizična, samoupravna ali pravna oseba. Zglasiti se mora pri načelstvu ali osebah, ki so v to pooblašene, podpisati pristopno izjavo ter plačati pristopnino, ki znaša sedaj 50 Din. Vsakdo lahko vzame več deležev.

Deleži se ne obrestujejo in se nanje ne deli dividenda.

§ 5.

O prenehanju članstva.

Zadrůžništvo konča:

1. S prostovoljnim izstopom, če zadrůžnik pismeno odpove članstvo najmanj tri mesece pred koncem pravičnega leta;

2. s sklepom načelstva, če zadrůžnik, ki je s plačilom obrokov na račun deleža v zaostanku in kljub opominu ne plača v teku 10 tednov;

3. z izključitvijo, če načelstvo s sklepom v seji zadrůžnika izključi. Načelstvo sme to storiti, če ima za to dovolj tehtnih razlogov. Zoper tak sklep je dovoljena pritožba na občni zbor, ki odloči o veljavnosti izključitve. Proti tej odločbi ni priziva;

4. s smrtjo zadrůžnika.

§ 6.

O prenosu deležev.

Deleži se morejo prenesti le z dovoljenjem načelstva na drugo

osebo, posebno na dediče umrlega člana, ki so oproščeni pristopnine.

§ 7.

Jamstvo.

Zadrůžniki jamčijo za obveznosti zadruge omejeno, t. j. razun deleža še s štirikratnim zneskom deleža in še eno leto po svojem izstopu.

§ 8.

Opravično leto in bilanca.

Opravično leto preneha 31. decembra vsakega leta, a prvo opravično leto 31. decembra 1925.

Na koncu pravičnega leta se zaključijo računi, napravi inventura ter bilanca po predpisih zadrůžnega in trgovskega zakona.

Aktivo tvorijo: gotovina v blagajni, premično in nepremično premoženje, terjatve itd. po pravi ceni, skrbno precejeno in sploh vsi predmeti, ki se uporabljajo.

Pasivo bilance tvorijo: Zadrůžni deleži, dolgovi zadruge in rezervni fond, ki služi v pokritje eventualnih izgub ali primanjkljajev ob koncu leta.

§ 9.

Bilanco pregleda 9—27 članov zadruge (pregledniki računov), ki pa ne smejo biti tudi člani načelstva in so bili na občnem zboru za leto naprej v ta namen izvoljeni. Ti se morajo tudi med letom prepričati o pravičnem vodstvu računov in blagajne ter o rezultatu pregledovanja poročati načelstvu ter občnemu zboru. Pregledniki ne dobijo za svoj trud nikakih tantijem.

§ 10.

Ako pokaže računski zaključek za preteklo upravno leto prebitek, se ta dodeli rezervnemu fondu.

§ 11.

Če se pokaže izguba, določi občni zbor, kako se mora pokriti: pri tem velja načelo, da služi v pokritje v prvi vrsti rezervni fond (§ 8.) in šele v drugi vrsti odpisanje potrebne dela deležev. Rezervni fond upravlja načelstvo, ki je dolžno skrbeti za varno in plodonosno uporabo. Imetje, ki tvori rezervni fond, se uporablja skupno z drugim imetjem zadruga in se zaračunava v bilanci.

§ 12.

Načelstvo in uradniki.

Upravni organ zadruga je načelstvo, ki ga izvoli občni zbor izmed združnikov na eno leto. Sedoji iz predsednika in 8—16 odbornikov, od katerih se določi na načelstveni seji eden za podpredsednika, eden za blagajnika in eden za tajnika.

Legitimacija članov načelstva je zapisnik občenega zbora. Ta zapisnik je tudi legitimacija funkcije predsednika. Legitimacija funkcij ostalih vodstvenih članov razven predsednika, je zapisnik načelstvene seje, v kateri so bili izvoljeni. Legitimacija združnih uradnikov je njih pismeno pooblastilo, od načelstva pravilno izdano.

Načelstvo rešuje vse posle v sejah, ki jih sklicuje predsednik, če je ta zadržan pa podpredsednik ali tajnik. Predsednik sme sklicati sejo, kadarkoli se mu zdi potrebno.

§ 13.

Načelstvo upravlja ali samo, ali po uradnikih, po določenih zak. z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, vse združne posle, ki niso izrecno pridržani občnemu zboru. Načelstvu je pridržano da:

a) upravlja vse premično in nepremično imetje zadruga;

b) sklepa za zadrugo vse pogodbe;

c) vodi tehnično in komercialno stran zadruga;

d) oskrbuje za zadrugo blago, opravo, stroje, sirovine, posestva, zemljišča, hiše in vse druge potrebščine;

e) imenuje nastavljenice, poverjuje člane načelstva razen predsednika s funkcijami.

Za svoje delo ne dobiva načelstvo nikakih tantijem.

§ 14.

Da je sklep načelstva veljaven, je treba navzočnosti najmanj 5 njegovih članov in nadpolovične večine navzočih. Predsednik glasuje kakor vsak drug član načelstva. Če gre za vprašanje tikajoče se interesov posameznih članov načelstva, ne sme biti dotični interesirani član navzoč pri seji, in se ne udeležuje niti razpravljanja, niti glasovanja.

Pri enakosti glasov velja za sprejeto mnenje, ki mu pritrdi predsedujoči. Če ni navzoč niti predsednik niti podpredsednik zadruga, predseduje načelstveni seji najstarejši član načelstva. O vsaki načelstveni seji se mora spisati zapisnik, ki ga podpišejo vsi navzoči člani. Zapisnik vodi tajnik, v njegovi odsotnosti pa član, ki ga določi predsednik, oziroma za to pooblaščen združni uradnik.

§ 15.

Načelstvo zastopa zadrugo na zunaj. Za zadrugo so veljavne listine, če so podpisane po predsedniku, če je ta zadržan po podpredsedniku ali tajniku in pa še po enem članu načelstva, pod firmo zadruga.

ge, zapisano, tiskano ali s pečatom natisnjeno.

§ 16.

Predsednik sklicuje in vodi seje načelstva in občne zборе. Če ga ni, ga zastopa podpredsednik.

Za reševanje tekočih poslov izvoli lahko načelstvo poseben odbor (izvršilni odbor) iz 3 do 5 članov načelstva.

§ 17.

Občni zbor.

Redni občni zbor se vrši začetkom vsakega leta, najkasneje do konca meseca marca.

Na redni občni zbor se vabijo zadruzniki z naznanilom obsegajočim spored, dan, uro, kraj občnega zbora v časopisju, ki ga določi načelstvo.

To naznanilo mora biti objavljeno vsaj teden dni pred občnim zborom.

§ 18.

Na zahtevo zadruznikov, ki zastopajo najmanj eno desetino deležev, mora predsednik sklicati izredni občni zbor in predložiti v posvetovanje od zahtevajočih zadruznikov naznačeni spored, v kolikor ni ta v nasprotju s § 20. zadružnih pravil. Enako sme predsednik sklicati izredni občni zbor, če se pokaže potreba, da se reši v njegov ali v delokrog načelstva spadajoči predmeti. Povabilo mora biti objavljeno kot v § 17.

§ 19.

Kompetenca občnega zbora in način glasovanja.

Da občni zbor veljavno sklepa, treba je, da je na njem prisotna ali

zastopana ena desetina zadruznikov. Če bi tega ne bilo, se skliče nov občni zbor, ki sklepa ob vsakem številu navzočih zadruznikov ali zastopanih deležev. Občni zbor odloča z nadpolovično večino oddanih glasov. Pri enakosti glasov, odloči predsednikov glas. Vsak zadruznik ima aktivno in pasivno volilno pravico. Glasuje se z vzdigovanjem rok, če pa zahteva četrtnina navzočih pa poimensko. Vsak zadruznik ima le en glas, glasovati smejo zadruzniki na občnem zboru osebno ali s špeciialnim pooblastilom za zadržane. O veljavnosti pooblastil odloči definitivno načelstvo. Volitve so tajne in se vršijo po listkih. Po soglasnem sklepu občnega zbora se morejo vršiti volitve z vzdigovanjem rok.

Če gre zato, da se zadruge razide, ali pa se spremenene pravila, je treba, da glasuje najmanj dve tretjini navzočih glasov za razpust zadruge ali spremembo pravil. §§ 9, 10, 13, 19, 20 in 21 se smejo spremeniti le s privoljenjem revizijske zveze.

Vsak zadruznik ima pravico na občnem zboru razpravljati, pogledati v zadružne knjige in račune ter zahtevati pojasnila od načelstva.

§ 20.

Občnemu zboru so pridržane pravice:

a) voliti predsednika in 8—16 članov načelstva;

b) voliti 9—27 preglednikov računov;

c) razpravljati o letnih računih;

d) odločevati o zadevah nakupa, prodaje ali obveznosti nepremakljivega imetja, o zidanju in upravljanju, v kolikor ni to v delokrogu načelstva;

e) odločevati o predmetih, ki jih predloži načelstvo občnemu zboru v odločitev, tudi če sicer spadajo v delokrog načelstva;

f) sklepati o spremembah zadružnih pravil, o dodatkih k njim in o razpustu zadruga.

Če nastane dvom o kompetenci načelstva in občnega zbora, odloči občni zbor končno veljavno.

Zapisnik občnega zbora vodi tajnik odnosno kak drug član načelstva, ki ga imenuje predsednik. Podpišejo ga predsednik, zapisnikar

in dva overovatelja, ki jih imenuje predsednik izmed zadružnikov.

§ 21.

Če se zadruga razide, se premoženje zadruga v nobenem slučaju ne sme razdeliti med zadružnike.

§ 22.

Razglasi.

Sklepi načelstva, odnosno občnega zbora se razglašajo po potrebi z naznanili razobešenimi v zadružni pisarni, ali pa z objavo v zadružnem glasilu (§ 17.).

V

„ZADRUŽNI KNJIŽNICI“

so izšli že sledeči zvezki:

1. X.: **Jubilej dela.** Ob petnajstletnici Konzumnega društva za Slovenijo. Str. 30. Cena 2 Din.
2. Historicus: **Delavsko zadržno gibanje na Slovenskem.** Cena 2 Din.
3. Cv. Kristan: **Velenakupna družba angleških konzumnih društev.** Cena 1'50 Din.
4. Prof. Wildbrandt — Historicus: **Praktični socializem.** Cena 1'50 Din.
5. Dr. Totomianz — C. K.: **O početku zadrugarškega gibanja;** Mrs. Sidney Webb — C. K.: **Politični razvoj brit. zadr. gibanja.** Cena 2 Din.
6. **Stan in dom.** Uredilo načelstvo obče koristne stavbne in kreditne zadrune „Stan in Dom“ v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5. Cena 1'50 Din.
7. Prof. dr. Totomianz — C. K.: **Predhodniki in pionirji zadržnega gibanja.** Cena 2 Din.
8. **Žena in zadruga.** Posvečeno slovenskim gospodinjam in materam. Cena 2 Din.
9. **Delavsko-kmečka vzajemna zavarovalnica na življenje v Ljubljani.** Cena 2 D.
10. E. Podkrajšek: **Zgradba stanovanjskih hiš.** Cena 2 Din.
11. **Delavsko kmečka prosvetna in podpor-na jednota.** (Program in pravila) Cena 1'50 Din.
12. E. Podkrajšek: **Namen „Stan in Doma“.** — Cena 2— Din.

Pod lipo. Pogovori s slovenskimi zadrugarji. Družinski list. Izhaja vsakega 15. v mesecu. Naročnina letno Din 36—, mesečno Din 3—.